

GARCÍA PALACIOS, Joaquín et al. (2010)
La terminología de la archivística
Gijón: Trea, 149 p.
Biblioteconomía y Administración Cultural; 219
ISBN 978-84-9704-525-4

L'aparició de *La terminología de la archivística*, obra de caràcter multidisciplinari, té un interès especial per als professionals de l'arxivística i gestió documental en llengua espanyola. L'obra, que es vertebra a partir d'una hipòtesi comuna —la terminologia de l'arxivística necessita escometre un procés de sistematització i normalització—, aporta la reflexió que fan docents i professionals de l'arxivística, de la terminologia i de la traducció sobre la terminologia arxivística i incideix en una necessitat de normalització inajornable.

Els autors —professors i col·laboradors dels departaments de Traducció i Interpretació i Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Salamanca— dirigits per Joaquín García Palacios, director de la publicació, han estat treballant entre el 2007 i el 2009 en el projecte d'investigació «Descripción y normalización de la terminología de la archivística en español» (SA124A07) subvencionat per la Consejería de Educación de la Junta de Castilla y León. Un dels resultats d'aquesta investigació és l'obra que ara ens ocupa.

El llibre té cinc capítols d'estructura similar, cadascun dels quals s'inicia amb una introducció en la qual l'autor contextualitza l'argumentació des de l'òptica de la seva especialitat. A continuació desenvolupa el nucli de la seva contribució i finalitza amb unes conclusions i amb una relació de referències bibliogràfiques. L'obra no té un capítol o apartat de conclusions globals. Malgrat això, en el pròleg es relacionen una sèrie d'aspectes que podríem qualificar de resultats de progrés de la investigació i que albiren noves vies de recerca en arxivística: neologia terminològica, fertilització terminològica, colonització terminològica, etc.

En el primer capítol, «Ruptura y recuperación del equilibrio terminológico en el ámbito de la archivística: entre la innovación, la regularización y el diccionario de especialidad», Joaquín García Palacios exposa una realitat que aquells que segueixen els debats professi-

onals i la producció científica en l'àmbit de la gestió documental i l'arxivística dels països de llengua espanyola hauran detectat: la problemàtica de la irrupció de neologismes en la disciplina. L'autor tracta aquesta realitat, que defineix com el trencament de l'equilibri terminològic de l'especialitat. Després d'analitzar els instruments i els agents que intervenen en l'adopció de neologismes en una especialitat, l'autor finalitza el capítol exposant l'enriquiment que suposa l'acceptació del neologisme malgrat la consegüent ruptura. Mostra un enfocament ferm quant a la regularització que ha de ser consensuada amb els especialistes o usuaris naturals de l'àrea de coneixement.

En el segon capítol, «Evaluación de herramientas terminológicas especializadas: el caso de los glosarios, diccionarios, índices analíticos y tesauros de archivística», Raquel Gómez Díaz, presenta de manera bàsica i gràfica indicadors per a l'avaluació d'eines terminològiques en arxivística. El resultat de l'anàlisi que aporta l'autora per a aquest tipus d'eina en l'àrea és escassa i és molt segur que la causa sigui la manca d'un nombre representatiu d'aquestes eines en la disciplina. Tradicionalment el procés tècnic arxivístic s'ha centrat més en l'organització i la descripció de la documentació que en l'explotació de la informació continguda en els documents. Potser això ha fet que l'extensió d'eines com els tesauros no hagi reeixit com hauria calgut. L'autora conclou que la consolidació d'aquestes eines en arxivística ajudaran a afermar-la com a disciplina científica.

En el tercer capítol, «Del expurgo a la valoración: reflexiones sobre la terminología de valoración y selección de documentos», Luis Hernández sintetitza en molt poques pàgines un dels temes més complexos de l'arxivística: la «valoración documental», en castellà, o l'«avaluació documental», en català. I tot just aquí ja tenim un punt de reflexió: n'hem de dir *avaluació* o *valoració*? Certament, ara no és el moment ni l'objec-

tiu que ens ocupa debatre sobre aquest punt, tot i que podem veure que el component terminològic és quelcom viu i prou important per entendre el «valor» i la utilitat d'obres com la que estem ressenyant. Si tornem al capítol tres, es pot dir que aquest se separa del context general del llibre, ja que es tracta gairebé d'un exercici de definició evolutiva del terme *valoració documental* per part de l'especialista número u a Espanya en aquesta matèria. De fet, vindria a ser una mena d'exercici que proposa Joaquín García Palacios en el primer capítol quan proposa que la regularització dels termes es faci de manera consensuada amb els especialistes o els usuaris naturals de l'àrea de coneixement.

En el quart capítol, «Los retos de la comunicación intercultural en los ámbitos de especialidad: la traducción de la archivística», María Rosario Martín Ruano centra l'objectiu de la seva contribució en el rol proactiu del traductor. Citant Sílvia Gamero, l'autora argumenta que el traductor ha d'adquirir un sentit crític que li permeti intervenir de forma constructiva i medidora sobre el vocabulari per adaptar-lo a cada situació i especialitat. Introdueix conceptes com l'*hospitalitat lingüística* i aspectes com la innovació en la traducció per fer avançar el coneixement i el progrés global de la societat.

El cinquè i darrer capítol, «Aproximación contrastativa a los términos sintagmáticos de los nuevos ámbitos de la archivística: importación y traducción», és el més llarg i amb major nombre de taules i gràfics. L'autora, María Lara Sanz Vicente, observa la situació en la qual es troba la gestió documental i l'arxivística davant el que considerariem una conseqüència de la majoria d'edat de la disciplina: la problemàtica de la transposició de la terminologia anglesa a l'espanyol. En aquest punt, és

interessant reprendre el que María Rosario Martín Ruano exposava en el capítol anterior: el traductor ha de ser proactiu i constructiu, i Sanz ens hi apropa amb el que anomena procés de *sintagmació* o formació de noves unitats o *sintagmes terminològics*. En l'àmbit no anglosaxó de la gestió documental i arxivística, aquest procés es produeix en unes condicions que plantegen conflictes no només d'adaptació sinó també de col·lisió amb termes ja existents i nuclears de tradició arxivística local. Als professionals de la gestió documental i l'arxivística que llegeixin aquestes línies, els vindrà ràpidament a la ment el llarg i gairebé irreconciliable debat sobre l'adopció del *record*.

Proposar un balanç global de l'obra pensem que no seria fer justícia a les parts que la componen. El títol *La terminología de la archivística* ens predisposava a trobar una obra de característiques semblants a alguns dels títols publicats en aquesta col·lecció. La rellevància de les contribucions resta desdibuixada si s'observa en conjunt i no en el context de les parts. En el primer capítol, hi trobaríem traces de l'aglutinant esbossat en el pròleg, però cal enfocar la lectura dels capítols en ells mateixos per extreure'n el major profit. Es reconeix l'esforç de síntesi per part dels autors i és d'agrair la voluntat de lectura fàcil d'una obra d'aquestes característiques. És una bona iniciativa per a una àrea de coneixement que necessita molt dels equips multidisciplinaris per arribar a la plena majoria d'edat.

JORDI ANDREU I DAUFÍ

Departament de Biblioteconomia i Documentació
Universitat de Barcelona